

**ÜNİVERSİTELERDE VERİLEN MUHASEBE EĞİTİMİNİN SİVAS
İLİNDE FAALİYET GÖSTEREN KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ
İŞLETMELER VE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLERİN
BEKLENTİLERİNİ KARŞILAMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ**

Yüksel AYDIN¹

Özet: Üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin ve serbest muhasebeci mali müşavirlerin beklentilerini karşılama düzeylerini incelemek amacıyla Sivas ilinde bulunan KOBİ'ler ve SMMM'ler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Konunun amacına ulaşmak için katılımcılara, demografik özellikleri, işletme bilgileri ayrıca 20 maddeden oluşan 5'li likert ölçeğe uygun hazırlanmış anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programı yoluyla analiz edilerek yorumlanmıştır. Sivas ilindeki KOBİ'ler ve SMMM'ler, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin beklentileri karşılama konusunda kararsızlık yaşadıkları görülmektedir. Çeşitli istatistiksel yöntemler kullanılarak yapılan farklılık analizlerinde ise demografik değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bağımsız iki örneklem t testi sonucuna göre KOBİ'lerin muhasebe çalışanları ile SMMM'in toplam puan ortalamaları arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, KOBİ, SMMM

**Analyzing the Accounting Education In Universities Response Level Towards
Expectancies of Small And Medium Sized Enterprises And Independent
Accountant And Financial Advisors Which Operate In Sivas City**

Abstract: For the purpose of analyzing the accounting education in universities response level towards expectancies of small and medium sized enterprises and independent accountant and financial advisors, a research has been made on SME's and IAFA. (independent accountant and financial advisors) A surveys which has been arranged for reaching the aim of this subject properly for quintet Likert scale occurs by 20 items, has been implemented to participants which occurs about their demographic features, business information. The date has been interpreted by analyzing with SPSS 22 package program. The subject of answering SME's and IAFA's in Sivas City the expectations of accounting education in universities has been observed like complicated. In diversity analyzes by using diverse statistical methods, a significant diversity could not find between demographic variables. According to two in depended sampling t test result, there

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Sivas, yaydin@cumhuriyet.edu.tr

is a significant statistical diversity between SME's accounting staffs and IAFA's total point averages.

Key Words: Accounting Education, SMES's, IAFA

GİRİŞ

Yaşanan teknolojik gelişmeler, küreselleşme, rekabet ve piyasa koşulları nedeniyle bilginin önemi de her geçen gün artmaktadır. İşletmelerde de güvenilir ve kaliteli finansal bilgi elde etmek gerekmektedir. Bu finansal bilgiye ulaşabilmek için muhasebe sistemi içerisindeki insan unsuru önem arz etmektedir. Finansal bilgi üretilirken kaliteli işgücüne ihtiyaç vardır. Bunu eğitimle sağlamak mümkündür. Bu sebeple muhasebe eğitiminin kalitesini artırmak gerekmektedir. Muhasebe eğitiminin kalitesinin artırılması için muhasebe mesleğine ilişkin bilgi ve becerilerin öğretildiği bir sistemin getirilmesi, ders verme şekillerine yenilik getirilmesi, yeni ders içerikleri oluşturulması gerekmektedir. Bunu yapabilmekte öğretim elemanları ve öğrencilerin elindedir. Muhasebe eğitimi bir mesleki eğitim olup bu eğitimden beklenen, kişiye mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin kazandırılmasıdır. Ulusal ve uluslararası standartlarda da muhasebe mesleğine yönelik bilimsel yeterlilik belirlenmiştir. Oluşturulan ders programlarında bilimsel yeterlilik ölçütlerinin karşılanıyor olması eğitimin kalitesini ölçerken bir kıstas sayılabilmektedir (Zaif, Ayanoğlu 2007:1).

Bu çalışmanın amacı, üniversitelerde verilen muhasebe eğitimindeki mevcut durumun incelenmesi, muhasebe eğitiminden beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin bilgiyi ölçmektir. Sivas ilinde bulunan KOBİ'ler ve SMMM'lere muhasebe eğitiminden beklentilerini karşılama düzeylerine yönelik anket uygulanmıştır. Anket Sivas'ta faaliyet gösteren 63 KOBİ ile 100 SMMM'ye uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda Sivas ilindeki KOBİ'lerin ve SMMM'lerin konuya bakış açıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmesi amaçlanmıştır.

I.MUHASEBE EĞİTİMİNİN TANIMI VE AMACI

Eğitim, kişinin bilgi ve becerilerini artıran, kişiliğinin gelişmesine katkı sağlayan, yetenek ve ilgisi doğrultusunda meslek edinmesine fayda sağlayan, topluma duyarlı, yeniliklere uyum gösterilebilen süreç olarak ifade edilmektedir (Demir 2012: 109-120). Mesleki eğitim olan muhasebe eğitimi, bireye mesleğin gerekliliği olan becerilerin kazandırılması, bilginin verilmesi, çeşitli yönlerini geliştirmeye yönelik eğitim olarak tanımlanmaktadır (Erol, Erkan 2008: 284-301).

Öğrencilere muhasebe mesleğinin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılması muhasebe eğitiminin amaçlarındandır. Muhasebe eğitiminin bir diğer amacı ise bireye, muhasebe temel kavram ve ilkelerini kazandırma, finansal bilgileri toplama, ölçme ve kaydetmeyi öğretme, kaydedilen bilgileri sınıflandırma, finansal tablolar yardımıyla üretilen bilgilerin rapor ve analiz etme, analiz sonuçlarını alınacak kararlarda doğru olarak kullanabilme ve bu sonuçları geliştirebilme şeklinde açıklanmaktadır. Ayrıca muhasebe eğitimi sadece Türkiye'deki yasal düzenlemelere göre değil, uluslararası uygulamalara yönelikte çalışmalar yapabilen meslek elemanları yetiştirmektedir (Zaif 2004: 128).

II.MUHASEBE EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ VE ÖNEMİ

Ekonomik gelişmişliğin değişmesi ve gelişmesi beraberinde muhasebe mesleğinin görevlerini artırmıştır. Bu görevler yerine getirilirken eğitimli muhasebe elemanlarına ihtiyaç duyulmaktadır. İyi eğitim almış muhasebe elemanları bilgilerin tarafsız bir şekilde elde edilmesini verilen görevleri layıkıyla yerine getirmeyi başaracaktır. Gerekli olan kalifiye elemanı yetiştirmek ise eğitim kurumlarına düşmektedir (Sürer 2007: 17). Muhasebe mesleğinin kalitesini yükseltmenin asıl yolu, muhasebe uzmanlık bilgisini gerektiren konularda eğitimin kalitesine önem verilmelidir. Muhasebe uzmanlık bilgisi eğitiminde, lisans düzeyindeki eğitim önemlidir (Kalmış, Yılmaz 2004: 2).

Muhasebe eğitiminin en önemli özelliklerinden biriside, muhasebenin çerçevesinin yasayla belirlenen standartlara bağlı olmasıdır (Çukacı, Elagöz 2006:148). Üniversitelerde muhasebe eğitimi gören mezunlarımızın sadece muhasebe bilgi ve becerileri ile değil bunun yanında iş ortağı, girişimci, bağımsız denetçi, iç denetçi, finansal analist, değerlendirme uzmanı olabilme becerisine sahip olmaları da gerekmektedir (Hacıüstemoğlu 2008:4). Bunun için de öğrencilere muhasebe bilgisinin yanı sıra işletme yönetimi, finans, özellikle stratejik yönetim, pazarlama, vergi, hukuk, istatistik konularında bilgi verilmeli ve bu bilgileri kullanabilme yeteneği kazandırılmalıdır (Hatunoğlu 2006:192).

III.LİTERATÜR İNCELEME

Çil Koçyiğit ve arkadaşları (2016) yapmış oldukları çalışmada, sağlık sektörünün muhasebe eğitiminden beklentilerini Ankara kamu hastaneleri uygulaması ile incelemişlerdir. Sağlık sektörün de çalışan muhasebecilerin aldığı eğitimin beklentileri karşılaması ve incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, Ankara da hizmet veren kamu hastanelerinin yöneticilerine birer anket yapılmıştır. Araştırma sonucunda, hastane işletmelerinin muhasebecilerin aldığı eğitiminden beklentileri arasında; muhasebe eğitim sisteminin pratik bilgileri de içermesi,

Tekdüzen Hesap Planı'nın sağlık işletmelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geliştirilmesi, muhasebe eğitimi alan öğrencilere sağlık işletmelerin de staj olanağı sağlanması ve okullarda öğretilen muhasebe ders içeriklerinin sağlık işletmecileri ile beraber belirlenerek, sağlık işletmelerinin beklentilerinin de daha çok göz önüne alınması gerektiği görülmüştür.

Hatunoğlu ve Kılılı (2014) yapmış oldukları çalışmada, sağlık sektöründe hizmet veren işletmelerin muhasebecilerinde aradıkları nitelikler ve muhasebe eğitiminden beklentileri Kahramanmaraş, Gaziantep ve Osmaniye illerinde bir alan çalışması ile incelenmiştir. Bu çalışmada, muhasebe eğitimi veren meslek yüksekokulları ve fakültelerde verilen muhasebe eğitiminin, sağlık sektörünün beklentilerine cevap verebilmesi ve muhasebecilerde aradıkları nitelikleri saptamak amacıyla Kahramanmaraş, Gaziantep ve Osmaniye illerindeki kamu ve özel hastane işletmelerine anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmanın sonuçları üniversitede muhasebe eğitimi almış muhasebe çalışanlarının Genel Muhasebe ve Bilgisayarlı Muhasebe bilgilerinin ihtiyacı karşılayabilecek seviyede olduğunu ancak Maliyet Muhasebesi, Muhasebe Denetimi ve Mali Tablolara Analizi gibi uzmanlık muhasebesi bilgilerinin ihtiyacı karşılayacak seviyede olmadığını göstermektedir.

Yücel ve Atlı (2014) yapmış oldukları çalışmada, üniversite eğitiminde üniversite-sanayi işbirliğinin önemi Fırat üniversitesi öğretim elemanları üzerine bir alan araştırması yapılmıştır. Çalışmada üniversitede verilen eğitimin, üniversite ile sanayicilerin işbirliğinin tespiti için, üniversitenin eğitim kadrosunda görev alan akademik personelin görüşlerini değerlendirebilmektir. Sonuç olarak üniversitelerin sanayiciler ile işbirliğini geliştirmede en önemli görev; hükümetlere ve Yüksek Öğretim Kurumuna düşmektedir. Gerekli yasal çalışmaları yaparak işbirliğinin daha kolay ve hızlı bir hale getirilmesi, üniversiteler için ayrılan bütçelerin öğrenci sayısından ziyade üretilen bilginin, üretime aktarımı ve uygulanması gereklidir. İşbirliğinin ikinci tarafında bulunan sanayicilerin ise, üniversitelerle ortak işbirliği için istekli olmaları, gereken desteğin verilmesi ve buna paralel olarak bilimsel projelere destek olan sanayi kurum ve kuruluşlarının vergiden muaf tutulması gibi ayrıcalıkların verilmesi önemlidir sonuçlarına ulaşılmıştır.

Durak (2009) yapmış olduğu anket çalışmasında, üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin Kırklareli yöresinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebecilerin beklentileri karşılama seviyeleri incelenmiştir. Muhasebe eğitiminin küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini ölçmek amacıyla anket çalışması yapılmış ve karşılaşılan sorunların nasıl çözüleceğine ilişkin öneriler sunulmuştur. Anket toplamda 50 adet katılımcıya uygulanmıştır elde edilen bilgiler, istatistik programı olan SPSS 10.0 ile değerlendirilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen veriler sonucunda, Türkiye'deki

üniversitelerin vermiş olduğu muhasebe eğitiminin işletmelerin isteklerini tam olarak karşılayabilecek seviyede olmadığına dair önemli bilgiler görünmektedir.

Çürük ve Doğan (2001) yapmış oldukları çalışmada, muhasebe eğitiminin işletmelerin isteklerini karşılama düzeyleri Türkiye üzerinde yapılan araştırma ile incelenmiştir. Çalışma ile ilgili yapılan araştırmalarda elde edilen veriler için uygulanan anketten biri Türkiye'deki üniversitelerde muhasebe alanında eğitim veren öğretim üyeleri, diğeri ise 500 büyük Türk işletmesi yöneticilerine uygulanmış anket verileridir. Bu çalışma gelişmekte olan ülke konumunda bulunan Türkiye'de üniversitelerde verilmekte olan muhasebe eğitiminin, ülkedeki mevcut işletmelerin isteklerini karşılayıp karşılayamadığını analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışma sonucunda Türkiye'deki üniversitelerde verilen muhasebe eğitiminin işletmelerin isteklerini tam olarak karşılayamadığına dair önemli bilgiler sunmaktadır.

Korukoğlu (1998) yapmış olduğu çalışmada, işletmelerin muhasebe eğitimi uygulamalarına hangi seviyede yer verildiği, ne gibi düzenlemeler yapıldığı ve bu konuda üniversitelerle olan ortak çalışmanın boyutunu ve önemini saptanmaya çalışılmıştır. 30 işletmeden 36 adet yönetici ve 112 adet diğerkatılımcı anket formu geri alınabilmiştir. Anket sonuçlarının değerlendirildiği program, Minitab Paket Programı'dır ve uygulanan test χ^2 bağımlılık testidir. Araştırma sonuçlarına göre işletmeler muhasebe eğitime gereken önemi vermemektedir. İşletmelerin bu tutum yerine, öncelikle muhasebe eğitime önem vermeleri, muhasebe veri ve bilgilerini kullanan tüm çalışanlarına yönelik geliştirici ve yenileyici programları sürekli bir şekilde uygulamaları gerekmektedir.

IV.ARAŞTIRMA

A. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Sivas ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin ve SMMM'lerin;

- Üniversitelerde verilen muhasebe eğitimindeki mevcut durumun incelenmesi,
- Muhasebe eğitiminden beklentilerin karşılanma düzeylerine ilişkin bilgilerin araştırılmasıdır.

Bu çalışma sonucunda, başta katılımcıların konuya hâkimiyeti ve konuya bakış açısını değerlendirilmektedir. Ayrıca muhasebe eğitimi ile muhasebenin ilişkili olduğu diğeralanlardaki (işletme, yönetim, üretim, pazarlama, ekonomi, finans, vergi, hukuk, teknoloji, matematik, istatistik vb.) eğitimlerle desteklenmesi gerekliliği, muhasebe eğitiminin muhasebeciye gerekli becerileri kazandıracak yeterliliklerin sağlanması ve bunların hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi gerektiğinin öneminin vurgulanmaktadır.

B. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evrenini, Sivas ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeler ile serbest muhasebeci mali müşavirler oluşturmaktadır. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yöneticileri ve serbest muhasebeci mali müşavirler yüz yüze görüşülerek toplam 163 katılımcı ile çalışmanın örnekleme oluşturulmuştur. Anketlerden 63 tanesi küçük ve orta büyüklükteki işletmelere 100 tanesi ise serbest mali müşavirlere aittir.

C. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, muhasebe kayıtlarını tutan elemanların ve serbest muhasebeci mali müşavirlerin düşüncelerine yönelik verilerin elde edilmesi için, veri toplama aracı olarak anket uygulanmıştır. Anket formu oluşturulurken 2009 yılında benzer çalışma yapmış olan Gökhan Durak adlı araştırmacının anket formu kullanılmıştır. Anket, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yöneticilerine ve serbest muhasebeci mali müşavirlere yüz yüze görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın asıl amacının anlaşılması için gerekli kavramlar açıklanmış ve üniversitelerdeki muhasebe eğitiminin Sivas ilinde faaliyette bulunan KOBİ'lerin ve SMMM'lerin beklentilerini karşılama düzeyi incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma Sivas il genelinde küçük ve orta büyüklükteki 63 işletmeye ve 100 serbest muhasebeci mali müşavire uygulanmıştır.

D. KULLANILAN İSTATİSTİKSEL YÖNTEMLER

Hazırlanan ölçeğin güvenilirliği ve geçerliliği incelenmiştir. Anket güvenilirliğinde önemli bir ölçüt olan iç tutarlılığı ortaya koyabilmek için Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı hesaplanmıştır.

Ankette yer alan maddelerin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi aşamasında öncelikle elde edilen verilerin normallik testi yapılmış, normallik testi sonucu parametrik istatistiksel tekniklerden olan *Bağımsız İki Örneklem t Testi* (cinsiyete göre toplam puanların karşılaştırılmasında) ile *Anova Varyans Analizi Testi* (hukuki yapı, kurulduğu dönem, kuruluş yeri, eğitim düzeyi, işçi sayısı, sektör, profesyonel yönetici ve muhasebe için toplam puanların karşılaştırılması) kullanılmıştır.

Anlamlılık analizlerinde,
“gruplar arası anlamlı bir fark yoktur”
 hipotezi test edilmiştir.

Gruplar arası karşılaştırmalarda, anlamlı bir farkın olduğuna karar verebilmek için, hesaplanan P değerinin, belirlenen anlamlılık düzeyinin ($P=0,05$) altında çıkması gerekmektedir. Yani $P_{hes} < P_{tab}$ veya $P_{hes} < 0,05$ sonucunun

gerçekleşmesi karşılaştırılan grupların görüşleri arasında, anlamlı bir farklılığa işaret etmektedir.

Katılımcıların, ankette bulunan her bir ifadeye, hangi düzeyde katıldığı ya da görüşlerinin **Kesinlikle Katılıyorum (5)**, **Katılıyorum (4)**, **Kararsızım (3)**, **Katılmıyorum (2)**, **Kesinlikle Katılmıyorum (1)** nitelermelerinden, hangisine girdiği yapılan bir sınıflama ölçeği ile belirlenmiştir. Sınıflama ölçeğinin oluşturulmasında;

Aralık Genişliği (**a**) = Dizi Genişliği ÷ Yapılacak Grup Sayısı formülü kullanılmıştır (Tekin, 1987: 262). Buna göre oluşturulan ölçekte; nitelik düzeyi ve puan değerleri ile değer aralıkları tablo 1’de gösterilmiştir.

$$a = 4/5$$

$$a = 0,80 \text{ bulunur.}$$

Tablo 1. Anket Maddelerinin Puan Aralıkları

Nitelik Düzeyi	Puan Aralığı	Değer Aralıkları
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,20-5,00
Kısmen Katılıyorum	4	3,40-4,19
Kararsızım	3	2,60-3,39
Kısmen Katılmıyorum	2	1,80-2,59
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1,00-1,79

V. ANKET SONUÇLARINA İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 22 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonuçları ilerleyen kısımlarda ayrıntılı olarak incelenmektedir.

A. ANKETİN GÜVENİRLİĞİNE İLİŞKİN BULGULAR

Güvenirlilik analizi, ölçmede kullanılan araçların güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir yöntemdir. Güvenirliliği ölçmede bu yöntemlerden biri olan Cronbach Alfa Katsayısı kullanılmaktadır. Bu yöntem ile ölçekteki soruların homojen bir yapıyı açıklamak üzere bir bütünlük gösterip göstermediklerini araştırır. Ölçeğin α katsayısı ne derece yüksek ise ölçekte yer alan maddeler o derece birbiriyle tutarlıdır ve aynı özelliğin öğelerini ölçmektedirler (Tezbaşaran, 1996: 46). Cronbach’s Alpha İç Tutarlılık Katsayısının aralıkları ve bu aralığa göre ölçeğin güvenirlilik durumu şöyledir (Tavşancıl, 2002: 29).

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenirliliktir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir.

Ölçekte yer alan 14’cü maddenin diğer maddelerle olan ilişkisi küçük olduğu için ($<0,250$) ölçekten çıkarılmıştır. KOBİ’ler ve SMMM’lere uygulanan anket

formunun geçerlilik ve güvenilirliğinin istenen değerlerde olup olmadığının 19 madde için Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayısı ile tespit edilmeye çalışılmış ve analiz sonucu Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayısı

	Cronbach's Alpha	Number of Items	Güvenirlilik Durumu
KOBİ	0,895	19	Yüksek Derecede Güvenilir
SMMM	0,867	19	Yüksek Derecede Güvenilir

Tablo 2'de görüldüğü gibi Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayısı KOBİ'ler için 0,895 ve SMMM'ler için 0,867 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre söz konusu 19 ifadenin bir bütün olarak, ölçülmek istenen olguyu ölçmede "yüksek derecede güvenilir" olduğu söylenebilir.

B.ANKET KATILIMCILARININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE AİT FREKANS TABLOLARI, ARİTMETİK ORTALAMALARI, STANDART SAPMALAR VE BEKLENTİLERİ KARŞILAMA DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Tablo 3. Küçük ve orta işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerinin demografik bilgilere göre karşılaştırılması

KOBİ		N	%	KOBİ		N	%
Cinsiyet	Erkek	43	68.3	İşçi Sayısı	1-5	1	1.6
	Kadın	20	31.7		6-49	29	46
Hukuki Yapı	Tek Kişi	2	3.2		50-99	5	7.9
	Kollektif Şirket	1	1.6		100-150	7	11.1
	Limited Şirket	24	38.1		150 den fazla	21	33.3
	Anonim Şirket	35	55.6	Sektör	Gıda	7	11.1
	Ser. pay. böl. kom. şirket	1	1.6		Dokuma	2	3.2
Kurulduğu Dönem	2000 öncesi	22	34.9		Hizmet	8	12.7
	2001-2005	25	39.7		Orman	10	15.9
	2006-2010	9	14.3		Metal	2	3.2
	2011-2015	4	6.3	Ulaşım	2	3.2	
	2016 ve sonrası	3	4.8	Diğer	32	50.8	
Kuruluş Yeri	Küçük sanayi	5	7.9	Prof. Yönetici	Her yön kademesi	12	19
	Organize sanayi	37	58.7		Bazı yön kademesi	40	63.5
	Şehir içi	17	27		Hayır	11	17.5
	Şehir dışı	4	6.3	Muhasebe Kaydı	İşletme içi	32	50.8
Eğitim Düzeyi	Lise	6	9.5		İşletme dışı	7	11.1
	Ön lisans	13	20.6		Ön muh iç-normuh dış	24	38.1
	Lisans	40	63.5				
	Lisansüstü	4	6.3				

Tablo 3'te verilen verilerin çoğunluk değerlerine göre;

KOBİ yöneticilerinin %68,3'ünü (43) erkekler oluşturmaktadır. İşletmelerin hukuki yapısına bakıldığında %55,6'lık (35) kısmını anonim şirketler

oluşturmaktadır. İşletmelerin kurulduğu dönemlere bakıldığında %39,7'si (25) 2001-2005 yıllarını kapsamaktadır. Kuruluş yerleri incelendiğinde %58,7'si (37) organize sanayi bölgesinde faaliyet göstermektedir. Eğitim düzeylerine bakıldığında %63,5'ini (40) lisans mezunları oluşturmaktadır. Çalışan işçi sayıları ele alındığında % 46'si (29) 6-49 arasında işçi çalıştırmaktadır. Sektörler açısından bakıldığında %50,8'ini (32) gıda, dokuma, hizmet, orman, metal, ulaşım gibi sektörlerin dışında kalan diğer sektörler oluşturmaktadır. %63,5'ini (40) oluşturan bazı yönetim kademelerinde profesyonel yöneticiler çalışmaktadır. Muhasebe kayıtlarında ise %50,8'i (32) işletme içinde muhasebe kaydı tutmaktadır.

Tablo 4. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerinin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	p
Erkek	43	62.28	11.34	0,895	0.374
Kadın	20	69.45	13.66		

Tablodaki sonuçlara göre muhasebe eğitimini karşılama düzeylerine yönelik görüşlerin, demografik değişkenlerden cinsiyete göre istatistik olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($t= 0,895$; $p>0.05$).

Tablo 5. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

ANOVA Testi Sonuçları		
Demografik Özellikler ve İşletme Bilgileri	F	p
Hukuki yapısına göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,512	0.727
Kurulduğu döneme göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,531	0.205
Kuruluş yerine göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,379	0.769
Eğitim düzeyine göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,715	0.174
İşçi sayısına göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,841	0.133

Testi Sonuçları		
Sektörlere göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine ilişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,246	0.959
Prof. Yöneticilere göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,580	0.563
Muhasebe kaydına göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,244	0.784

- $F= 0,512$; $p>0,05$ olduğundan hukuki yapısına göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 1,531$; $p>0,05$ olduğundan kurulduğu döneme göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,379$; $p>0,05$ olduğundan kuruluş yerine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 1,715$; $p>0,05$ olduğundan eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 1,841$; $p>0,05$ olduğundan işçi sayısına göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,246$; $p>0,05$ olduğundan sektörlere göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,580$; $p>0,05$ olduğundan profesyonel yöneticilere göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,244$; $p>0,05$ olduğundan muhasebe kaydına göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 6. SMMM çalışanlarının beklentileri karşılama düzeylerinin demografik bilgilere göre karşılaştırılması

SMMM		N	%		SMMM	N	%
Cinsiyet	Erkek	81	81.0	Çalışanların Eğitim Düzeyi	Lise	7	7
	Kadın	19	19.0		Önlisans	14	14.0
Eğitim Düzeyi	Lise	5	5.0		Lisans	74	74.0
	Ön lisans	6	6.0		Lisansüstü	5	5.0
	Lisans	79	79.0	Yönetim kurulu	7	7.0	

	Lisansüstü	10	10.0	Meslek Örgüt Kültürü	Disiplin kurulu	6	6.0
İşçi Sayısı	1 işçi	22	22.0		Denetim kurulu	6	6.0
	2 işçi	23	23.0	Diğer	81	81.0	
	3 işçi	32	32.0	Meslek Süresi	3-6 yıl	33	33.0
	4 işçi	13	13.0		7-10 yıl	17	17.0
	5 ve fazlası	10	10.0		11-15 yıl	14	14.0
				15 ve fazlası	36	36.0	

Tablo 6’da verilen verilerin çoğunluk değerlerine göre;

SMMM’lerin %81’ini erkekler oluşturmaktadır. Eğitim düzeylerine bakıldığında %79’unu lisans mezunları oluşturmaktadır. Çalışan eleman sayıları ele alındığında %32’si 3 eleman ile çalışmaktadır. Çalışan elemanların eğitim durumları incelendiğinde %74’ünü lisans mezunları oluşturmaktadır. Meslek örgüt kültürü açısından incelendiğinde %81’ini yönetim kurulu, disiplin kurulu, denetim kurulu dışında kalan diğer meslek örgütleri oluşturmaktadır. Meslek sürelerine bakıldığında %36’si 15 yıl ve daha fazla süredir bu mesleği icra etmektedir.

Tablo 7. SMMM’lerin beklentileri karşılama düzeylerinin t Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Ort.	Ss	t	p
Erkek	81	54.97	10.88	0,356	0.723
Kadın	19	53.95	13.12		

Tablodaki sonuçlara göre muhasebe eğitimini karşılama düzeylerine yönelik görüşlerin, demografik değişkenlerden cinsiyete göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($t= 0,356$; $p>0.05$).

Tablo 8. SMMM’lerin beklentileri karşılama düzeylerinin ANOVA Testi Sonuçları

ANOVA Testi Sonuçları		
Demografik Özellikler ve İşletme Bilgileri	F	p
Eğitim düzeyine göre SMMM’lerin beklentileri karşılama düzeylerine ilişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,055	0.372
İşçi sayısına göre SMMM’lerin beklentileri karşılama düzeylerine ilişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,274	0.286

Çalışanların eğitim düzeyine göre SMMM'lerin beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,469	0.705
Meslek örgüt kültürüne göre SMMM'lerin beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	1,735	0.165
Meslek süresi göre SMMM'lerin beklentileri karşılama düzeylerine İlişkin ANOVA Testi Sonuçları	0,284	0.837

- $F= 1,055$; $p>0,05$ olduğundan eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 1,274$; $p>0,05$ olduğundan işçi sayısına göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,469$; $p>0,05$ olduğundan çalışanların eğitim düzeyine göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 1,735$; $p>0,05$ olduğundan meslek örgüt kültürüne göre istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.
- $F= 0,284$; $p>0,05$ olduğundan meslek süresi göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 9. Elde Edilen Toplam Puanlara Ait İstatistikler

	N	Min.	Maks.	Ortalama	Std. Sapma	Sig.(P)
KOBİ	63	33.00	89.00	63.21	12.04	0.001*
SMMM	100	25.00	80.00	54.78	11.28	

Ölçekte yer alan 20 madde 1 ile 5 arasında puan alabilmektedir. Bir katılımcı en fazla 100 puan, en az ise 20 puan alabilecektir. Küçük ve orta büyüklükteki işletme çalışanları minimum 33, maksimum ise 89 puan almışlardır. Ortalama puanları ise 63.21 puandır. Serbest muhasebeci mali müşavirler minimum 25, maksimum ise 80 puan almışlardır. Ortalama puanları ise 54.78 puandır. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde çalışanların aldıkları eğitimin beklentileri % 63.21 seviyesinde karşılarken, SMMM yanında çalışanların % 54.78 seviyesinde beklentileri karşıladığı sonucu çıkarılabilir. Bağımsız iki örneklem t testi sonucuna göre küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe çalışanları ile SMMM'in toplam puan ortalamaları arasında istatistiki anlamda farklılık bulunmaktadır ($p<0.05$). Buradan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin beklentilerini daha çok karşıladığını söyleyebiliriz.

Tablo 10. Küçük ve orta büyüklükteki işletme çalışanları için 5'li likert ölçek değerlendirme

KOBİ	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Std. Sapma
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1-Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir.	3	4,8	19	30,2	8	12,7	24	38,1	9	14,3	3,270	1,181
2- Muhasebe elemanları muhasebede kullanılan defter ve belgeleri yeterince tanımaktadır.	1	1,6	15	23,8	3	4,8	33	52,4	11	17,5	3,603	1,086
3- Muhasebe elemanları asgari düzeyde Maliyet Muhasebesi bilgisine sahiptirler.	4	6,3	11	17,5	13	20,6	28	44,4	7	11,1	3,365	1,097
4-Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Yönetim Muhasebesi eğitimi yeterlidir.	6	9,5	12	19,0	11	17,5	27	42,9	7	11,1	3,270	1,181
5- Muhasebe elemanlarının ücret bordrosu düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir.	2	3,2	12	19,0	8	12,7	29	46,0	12	19,0	3,587	1,102
6- Muhasebe elemanları 'Mali Tablolar Analizi' yapabilecek düzeyde donanımlıdır.	7	11,1	16	25,4	11	17,5	20	31,7	9	14,3	3,127	1,264
7- Muhasebe elemanları TFRS ve TMS hakkında bilgi sahibidirler.	12	19,0	15	23,8	16	25,4	15	23,8	5	7,9	2,778	1,237
8- Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgileri yeterli düzeydedir.	1	1,6	15	23,8	11	17,5	27	42,9	9	14,3	3,444	1,059
9- Muhasebe elemanlarının ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgileri yeterli	0	0,0	7	11,1	8	12,7	33	52,4	15	23,8	3,889	0,900

düzyededir.													
10- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının bilişim teknolojilerini kullanma becerileri yeterli düzeydedir.	1	1,6	4	6,3	11	17,5	35	55,6	12	19,0	3,841	0,865	
11- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının genel becerileri yeterli düzeydedir.	2	3,2	5	7,9	9	14,3	37	58,7	10	15,9	3,762	0,928	
12-Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının yazılı ve sözlü iletişim becerileri yeterli düzeydedir.	0	0,0	5	7,9	7	11,1	37	58,7	14	22,2	3,952	0,812	
13- Muhasebe elemanları Bilgisayarlı Muhasebe hakkında yeterince bilgi sahibidirler.	7	11,1	6	9,5	11	17,5	28	44,4	11	17,5	3,476	1,216	
15- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının problem çözüme ve analitik düşünme becerileri yeterli düzeydedir.	1	1,6	7	11,1	10	15,9	35	55,6	10	15,9	3,730	0,919	
16- Muhasebe elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe eğitimini yeterli düzeyde buluyorum.	6	9,5	16	25,4	17	27,0	21	33,3	3	4,8	2,984	1,085	
17-Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz pratik bilgiye sahiptir.	5	7,9	24	38,1	16	25,4	16	25,4	2	3,2	2,778	1,023	
18- Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz teknik bilgiye sahiptir.	4	6,3	15	23,8	17	27,0	24	38,1	3	4,8	3,111	1,033	
19-Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Muhasebe Denetimi eğitimi yeterlidir.	12	19,0	20	31,7	16	25,4	11	17,5	4	6,3	2,603	1,171	
20- Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Hizmet maliyetleri hakkındaki bilgileri yeterlidir.	13	20,6	16	25,4	16	25,4	17	27,0	1	1,6	2,635	1,140	
<p>(1,00-1,79) Kesinlikle Katılmıyorum (1,80-2,59) Katılmıyorum</p> <p>(2,60-3,39) Kararsızım</p> <p>(3,40-4,19) Katılıyorum (4,20-5,00) Kesinlikle Katılmıyorum</p>													

Tablo 11. SMMM çalışanları için 5'li likert ölçek değerlendirme

SMMM	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Std. Sapma
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
1-Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir.	8	8,0	38	38,0	13	13,0	36	36,0	5	5,0	2,92	1,125
2- Muhasebe elemanları muhasebede kullanılan defter ve belgeleri yeterince tanımaktadır.	7	7,0	26	26,0	7	7,0	51	51,0	9	9,0	3,29	1,157
3- Muhasebe elemanları asgari düzeyde Maliyet Muhasebesi bilgisine sahiptirler.	16	16,0	24	24,0	26	26,0	28	28,0	6	6,0	2,84	1,178
4-Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Yönetim Muhasebesi eğitimi yeterlidir.	17	17,0	27	27,0	27	27,0	28	28,0	1	1,0	2,69	1,089
5- Muhasebe elemanlarının ücret bordrosu düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir.	10	10,0	25	25,0	14	14,0	37	37,0	14	14,0	3,20	1,247
6- Muhasebe elemanları 'Mali Tablolar Analizi' yapabilecek düzeyde donanımlıdır.	17	17,0	44	44,0	14	14,0	18	18,0	7	7,0	2,54	1,176
7- Muhasebe elemanları TFRS ve TMS hakkında bilgi sahibidirler.	29	29,0	34	34,0	26	26,0	7	7,0	4	4,0	2,23	1,072
8- Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgileri yeterli düzeydedir.	7	7,0	33	33,0	22	22,0	34	34,0	4	4,0	2,95	1,058
9- Muhasebe elemanlarının ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgileri yeterli düzeydedir.	2	2,0	20	20,0	15	15,0	54	54,0	9	9,0	3,48	0,979
10- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının bilişim teknolojilerini kullanma becerileri yeterli düzeydedir.	4	4,0	21	21,0	15	15,0	50	50,0	10	10,0	3,41	1,055

11- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının genel becerileri yeterli düzeydedir.	4	4,0	23	23,0	18	18,0	47	47,0	8	8,0	3,32	1,043
12-Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının yazılı ve sözlü iletişim becerileri yeterli düzeydedir.	2	2,0	20	20,0	21	21,0	51	51,0	6	6,0	3,39	0,942
13- Muhasebe elemanları Bilgisayarlı Muhasebe hakkında yeterince bilgi sahibidirler.	14	14,0	34	34,0	18	18,0	29	29,0	5	5,0	2,77	1,162
15- Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının problem çözme ve analitik düşünme becerileri yeterli düzeydedir.	4	4,0	21	21,0	29	29,0	37	37,0	9	9,0	2,50	1,021
16- Muhasebe elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe eğitimini yeterli düzeyde buluyorum.	21	21,0	31	31,0	29	29,0	15	15,0	4	4,0	2,42	1,106
17-Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz pratik bilgiye sahiptir.	23	23,0	36	36,0	19	19,0	20	20,0	2	2,0	2,62	1,112
18- Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz teknik bilgiye sahiptir.	14	14,0	38	38,0	23	23,0	22	22,0	3	3,0	2,45	1,071
19- Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Muhasebe Denetimi eğitimi yeterlidir.	17	17,0	42	42,0	24	24,0	13	13,0	4	4,0	2,50	1,048
20- Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Hizmet maliyetleri hakkındaki bilgileri yeterlidir.	20	20,0	31	31,0	32	32,0	14	14,0	2	2,0	2,92	1,087
<p>(1,00-1,79) Kesinlikle Katılmıyorum (1,80-2,59) Katılmıyorum</p> <p>(2,60-3,39) Kararsızım</p> <p>(3,40-4,19) Katılıyorum (4,20-5,00) Kesinlikle Katılmıyorum</p>												

Tablo 10 ve Tablo 11’de verilen verilere göre frekanslar ve katılım düzeyleri değerlendirildiğinde;

Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi’ne göre temel mali tabloları düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ’lerin %38,1’i (24) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ’ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,27) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

SMMM'ler de ise bu ifadeye %38'i (38) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,92) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanları muhasebede kullanılan defter ve belgeleri yeterince tanımaktadır ifadesine KOBİ'lerin %54,4'ü (33) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,60) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %51'i (51) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,29) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanları asgari düzeyde Maliyet Muhasebesi bilgisine sahiptirler ifadesine KOBİ'lerin %44,4'ü (28) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,36) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %28'i (28) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,84) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Yönetim Muhasebesi eğitimi yeterlidir ifadesine KOBİ'lerin %42,9'u (27) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,27) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %28'i (28) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,69) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanlarının ücret bordrosu düzenleyebilme bilgileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %46'si (29) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,58) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %37'si (37) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,20) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanları 'Mali Tablolar Analizi' yapabilecek düzeyde donanımlıdır ifadesine KOBİ'lerin %31,7'si (20) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,12) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %44'ü (44) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,54) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanları TFRS ve TMS hakkında bilgi sahibidirler ifadesine KOBİ'lerin %25,4'ü (16) kararsızım demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin

katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,77) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %34'ü (34) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,23) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanlarının Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ne göre dönem sonu işlemlerini yapabilme bilgileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %42,9'u (27) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,44) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %34'ü (34) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,95) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanlarının ticari belgelerden muhasebe defterlerine doğru olarak kayıt yapabilme bilgileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %52,4'u (33) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,88) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %54'ü (54) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,48) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır.

Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının bilişim teknolojilerini kullanma becerileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %55,6'sı (33) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,84) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %50'si (50) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,41) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır.

Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının genel becerileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %58,7'si (37) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,76) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %47'si (47) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,32) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının yazılı ve sözlü iletişim becerileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %58,7'si (37) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,95) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %51'i (51) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,39) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanları Bilgisayarlı Muhasebe hakkında yeterince bilgi sahibidirler ifadesine KOBİ'lerin %44,4'ü (28) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,47) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %34'ü (34) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,77) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Üniversite mezunu muhasebe elemanlarının problem çözme ve analitik düşünme becerileri yeterli düzeydedir ifadesine KOBİ'lerin %55,6'si (35) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,73) **katılıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %37'si (37) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,50) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Muhasebe elemanlarının üniversite öğrenimi sırasında aldıkları muhasebe eğitimini yeterli düzeyde buluyorum ifadesine KOBİ'lerin %33,3'ü (21) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,98) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %31'i (31) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,42) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz pratik bilgiye sahiptir ifadesine KOBİ'lerin %38,1'i (24) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,77) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %36'si (36) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,62) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Mesleğe yeni başlayan muhasebe personelimiz teknik bilgiye sahiptir ifadesine KOBİ'lerin %38,1'i (24) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (3,11) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %38'i (38) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,45) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Muhasebeye çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Muhasebe Denetimi eğitimi yeterlidir ifadesine KOBİ'lerin %31,7'si (20) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,60) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %42'si (42) katılmıyorum demişlerdir. Ayrıca

SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,50) **katılmıyorum** aralığında çıkmıştır.

Muhasebede çalışan personelimizin öğrenimi sırasında almış olduğu Hizmet maliyetleri hakkındaki bilgileri yeterlidir ifadesine KOBİ'lerin %27'si (17) katılıyorum demişlerdir. Ayrıca KOBİ'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,63) **kararsızım** aralığında çıkmıştır. SMMM'ler de ise bu ifadeye %32'si (32) kararsızım demişlerdir. Ayrıca SMMM'ler için bu ifadenin katılım düzeyine bakıldığında genel ortalamaya göre (2,92) **kararsızım** aralığında çıkmıştır.

Kısaca özetlersek ölçekte yer alan 19 madde KOBİ'lere göre; 2,5,8,9,10,11,12,13,15nolu maddeler katılıyorum, 19'uncu madde katılmıyorum, 1,3,4,6,7,16,17,18,20 nolu maddeler kararsızım olarak değerlendirilmiştir. SMMM'lere göre ise; 9,10 nolu maddeler katılıyorum, 6,7,15,16,18,19nolu maddeler katılmıyorum, 1,2,3,4,5,8,11,12,13,17,20 nolu maddeler kararsızım olarak değerlendirilmiştir.

KOBİ'ler ve SMMM'ler 1,3,4,9,10,17,19,20nolu maddelerde aynı görüşü belirtmişler. 1,3,4,17,20 nolu maddelere kararsız kalmışlardır. 9,10nolu maddelere katılıyorum demişlerdir. 19 nolu maddeye katılmıyorum olarak değerlendirmişlerdir. Genel olarak bakıldığında çok fazla maddenin kararsız olarak değerlendirilmesi bu maddelerin çok net anlaşılmadığını ya da verenin personel ile yeteri kadar vakit geçirmediği için bu maddeler açısından değerlendirilmede eksik kaldığını gösterebilmektedir. KOBİ'lerde kararsızım olarak belirlenen maddeler SMMM'ler tarafından katılmıyorum olarak değerlendirilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

KOBİ'ler ve SMMM'ler de yapılan analiz sonucunda;

Muhasebe elemanlarının tekdüzen muhasebe sistemine göre temel mali tabloları düzenleyebilmeleri, yeteri kadar maliyet muhasebesi ve yönetim muhasebesi bilgilerinin olması, mesleğe yeni başlayan elemanların pratik bilgiye sahip olmaları konularında kararsızlık yaşamışlar ve net bir düşünceye varamamışlardır. Bu sonuca göre üniversitelerde verilen teorik bilginin yanında muhasebe alanlarında staj imkânı tanınarak pratik bilgileri geliştirilmelidir.

Üniversite mezunlarının yeterli bilişim teknolojileri kullanabildikleri ve ticari belgelerden muhasebe defterine doğru kayıt yapabilmeleri konusunda yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Elemanların bilişim teknolojilerini kullanma konusunda

KOBİ'lerin ve SMMM'lerin ihtiyaçlarını karşılayacak düzeydedir sonucuna ulaşılabilmektedir.

KOBİ'ler, muhasebe elemanlarının TFRS ve TMS hakkında yeteri kadar bilgi sahibi oldukları konusunda kesin bir sonuca varılamamışken, SMMM'ler bu konuda muhasebe elemanlarının bilgi sahibi olduğunu düşünmemektedir. Bu karışıklığın önlenmesi ve muhasebe elemanının TFRS -TMS hakkında daha çok bilgi sahibi olabilmesi için üniversitelerde muhasebe derslerine ek olarak TFRS ve TMS dersleri de verilmelidir.

SMMM'ler muhasebe elemanlarının muhasebedeki defter ve belgeleri yeteri kadar tanıdıkları, ücret bordrosu düzenleyebilme bilgilerinin olması, bilgisayarlı muhasebe bilgilerinin yeterliliği konularda kararsız kalırken, KOBİ'ler bu konularda elemanlarının yeterli olduğu görüşündedirler. Bu durumda KOBİ'ler için üniversitelerde verilen muhasebe eğitimi kısmen de olsa karşılanırken, SMMM'ler için yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KOBİ'ler ve SMMM'ler genel olarak üniversite eğitiminin beklentileri karşılaması konusunda kararsız kalsalar da KOBİ'ler, SMMM'lere göre üniversite eğitiminin iş hayatındaki beklentileri karşılaması adına daha olumlu tutum göstermişlerdir. Bunun sebebi de işletmelerin küçüklüğü ve yapılan muhasebe işlemlerinin ön muhasebe düzeyinde olmasından kaynaklanabilmektedir.

Analitik düşünme, problem çözme gibi konularda muhasebe elemanlarının yeterli seviyede olmaması, mesleğe yeni başlayan muhasebe personelinin teknik ve pratik bilgiye sahip olmaması, üniversitelerde daha çok teorik eğitimin verilmesi, örnek uygulamaların özellikle vaka çalışmalarının çok fazla yapılmamış olmasının ve üniversite-sanayi işbirliğinin olmamasının bir sonucudur.

Üniversitedeki muhasebe eğitimlerinde teorik bilginin yanında pratik uygulamalara daha fazla önem verilmesi, öğrendiği bilgileri nerede, nasıl ve ne şekilde kullanacağını bilen kendini devamlı geliştiren yeniliklere açık öğrenciler yetiştirilmesi ayrıca eğitimcilerinde eğitime tabi tutulması bu sorunun çözülmesinde etkili olacaktır.

KAYNAKÇA

ÇİL KOÇYİĞİT, S., ŞENEL, G., BOSTANCI, H., (2016), "Sağlık Sektörünün Muhasebe Eğitiminden Beklentileri ve Ankara Kamu Hastaneleri Uygulaması", Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi, Cilt 12, Sayı 45, Ocak.

ÇÜRÜK, T., DOĞAN, Z., (2001), "Muhasebe Eğitiminin İşletmelerin Taleplerini Karşılama Düzeyi: Türkiye Örneği", ODTÜ Gelişme Dergisi, 28 (3-4), 281-310.

DEMİR, B., (2012), “Muhasebeye Yön Veren Gelişmeler ve Meslek Yüksekokullarında Verilen Muhasebe Eğitime Yansımaları”, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Kasım, Cilt 1, Sayı 4, 109-120.

DURAK, G., (2009), “Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük Ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.

ELAGÖZ, İ., ÇUKACI, Y., (2006) “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillerinin İlişkinin Ortaya Konulması ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama”, DEÜ.İİBF.Dergisi, Cilt:21, Sayı:1, İzmir.

EROL, M., ERKAN, G. (2008), Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Bir Araştırma, KMU İİBF Dergisi, Yıl:10, Sayı:14, Haziran, 284-301.

HACİRÜSTEMOĞLU, R., (2008), “Bilgi Çağında Muhasebe Eğitimi” Möдав Dergisi, Sayı 3, s.1-6.

HATUNOĞLU, Z., (2006), “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma” Muhasebe Ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan.

HATUNOĞLU, Z., KILLI, M., (2014), “Hastane İşletmelerinin İstihdam Ettikleri Muhasebe Elemanlarında Aradıkları Nitelikler ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Kahramanmaraş, Gaziantep Ve Osmaniye İllerinde Bir Alan Çalışması”, Vol. 7 Issue 1, p228-241. 14p

KALMIŞ, H., YILMAZ, B., (2004), "Lisans Seviyesindeki Muhasebe Eğitiminin Mevcut Durumu ve Geliştirilmesi İçin Yapılması Gereken Geliştirmeler".

KORUKOĞLU, A., (1998), “İşletmelerde Muhasebe Eğitimi ve Üniversitelerle İşbirliği”, D.E.Ü.İ.İ.B.F.Dergisi, Cilt:13, Sayı:II, ss:13-24.

SÜER, M., (2007), Ticaret Meslek Liselerinde Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Eğitiminden Beklentiler ve Karşılaşılan Sorunlar, (İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul.

TAVŞANCIL, E., (2002), Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. (1. Baskı). Ankara: Nobel Basım Yayın.

TEKTAŞ, Ş., Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, Muhasebe ve Finansal Raporlama, Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kuruluşu, Ekim 2014.

TEZBAŞARAN, A., (1996), Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu. Ankara: Psikologlar Derneği Yayınları.

YÜCEL, N., ATLI, Y., (2014), “Üniversite Eğitiminde Üniversite-Sanayi İşbirliğinin Önemi: Fırat Üniversitesi Öğretim Elemanları Üzerine Bir Alan Araştırması”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C.19, S.3, s.153-168.

ZAIĞ, F., AYANOĞLU, Y., (2007), “Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9.Cilt, Sayı1, makale7.

ZAIĞ, F., (2004) “Muhasebe Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar”, GÜ. İİBF. İşletme Bölümü.